

**DODJELA NAGRADA
U HISTORIGORAFIJI
ZA 2022. GODINU**

Hrvatski nacionalni odbor za povijesne znanosti (HNOPZ) i Društvo za hrvatsku povjesnicu (DHP) od 2015. godine dodjeljuje nagrade na polju historiografije – za ukupan doprinos razvoju povijesne znanosti, za najbolju povijesnu knjigu objavljenu u prethodnoj godini, za popularizaciju povijesti, za najbolji diplomski rad i nagradu inozemnom istraživaču hrvatske povijesti. Nagrada „Ivan Lučić“ za ukupan doprinos razvoju povijesne znanosti ove godine nije dodijeljena.

Žiri za dodjelu nagrada za 2022. godinu djelovao je u sastavu: dr. sc. Željko Holjevac, dr. sc. Damir Agičić, dr. sc. Miroslav Akmadža, dr. sc. Ivica Šute (zamjena dr. sc. Zrinka Nikolić Jakus), dr. sc. Zdenka Janeković Römer, dr. sc. Ljiljana Dobrovšak te dr. sc. Marko Trogrlić. Nagrade su uručene dobitnicima na desetom Festivalu povijesti Kliofest u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u svibnju 2023. godine.

Nagrađeni su:

- nagrada „Mirjana Gross“ za najbolju povijesnu knjigu objavljenu u 2022. – dr. sc. **Hrvoju Gržini** za knjigu *Sunčani kip: povijest fotografije u Zagrebu 1839.-1900.*;
- nagrada „Vjekoslav Klaić“ za popularizaciju povijesti – dr. sc. **Željku Krušlju** za četiri i pol desetljeća sustavnog pisanja o historiografskim temama i raspravama u hrvatskim tiskovinama s najvećim nakladama i dr. sc. **Ani Rajković Pejić** za izložbe u povodu 100 godina tvornice „Đuro Đaković“;
- nagrada „Ferdo Šišić“ za najbolji diplomski rad – **Ivi Kajfeš** za rad „Doprinos kanadskih Hrvata stvaranju, međunarodnom priznanju i obrani Republike Hrvatske“ i **Filipu Šimunjaku** za rad „Običajno-pravne prakse na Vojnoj krajini u 16. stoljeću“;
- nagrada „Jaroslav Šidak“, inozemnom istraživaču hrvatske povijesti – **dr. sc. Luki Iliću** za autorsku knjigu o procesu radikalizacije u teologiji Matije Vlačića Ilirika

Nagrada „Mirjana Gross“ za najbolju povijesnu knjigu objavljenu u 2022. godini dodijeljena je dr. sc. **HRVOJU GRŽINI** za knjigu *Sunčani kip: povijest fotografije u Zagrebu 1839.-1900.*

Knjiga *Sunčani kip: povijest fotografije u Zagrebu 1839.-1900.* rezultat je petnaestogodišnjeg rada na pregledu, prikupljanju, obradi i sistematizaciji brojnih informacija o fotografskom životu Zagreba u 19. stoljeću. U njoj su po prvi puta na jednome mjestu okupljeni i obrađeni svi fotografi o čijem je djelovanju na području grada Zagreba ostalo pisanoga traga u arhivskim vrelima, novinskim zapisima ili na sačuvanim fotografijama. Pregled je dopunjen važnim detaljima iz fotografskoga života koje uključuju domaće i putujuće izložbe, izume i patente te novinske oglase i vijesti o fotografiji na stranicama zagrebačkoga tiska. Posebna je pozornost poklonjena dosad uvelike neistraženim vezama koje su neki od zagrebačkih fotografa imali sa strukovnim udruženjima u drugim zemljama (osobito u Beču) te raznim novitetima koje su u svakodnevnu praksu unosili posredstvom duboke uključenosti u fotografski život podunavske Monarhije.

Nagrada „Vjekoslav Klaić“ za popularizaciju povijesti dodijeljena je se dr. sc. **ŽELJKU KRUŠELJU** za ukupnu djelatnost u popularizaciji povijesne znanosti tijekom četiri i pol desetljeća pisanja u hrvatskim tiskovinama

Izv. prof. dr. sc. Željko Krušelj još je od studentskih dana krajem 1970-ih godina snažno prisutan u svakovrsnim aktivnostima vezanim za afirmaciju i popularizaciju povijesne znanosti i hrvatske historiografije. U protekla četiri i pol desetljeća gotovo da nije bilo historiografske domene u kojoj nije ostavio svoj trag, kako na nacionalnoj tako dijelom i na međunarodnoj razini, ne zanemarujući nikada ni lokalne okvire. Posebno vidljiv javni trag ostavio je svojim dugogodišnjim novinarskim radom, jer je bio prvi hrvatski novinar, nerijetko i jedini, koji je u hrvatskim tiskovinama s najvećim nakladama sustavno portretirao historiografske teme i rasprave. Započelo je to u iznimno složenim okolnostima raspada jugoslavenske federacije, kada su historiografske rasprave bile i prvorazredne političke teme. Krušelj se 1980-ih godina uspješno suprotstavljao velikosrpskim pokušajima falsificiranja hrvatske povijesti, ponajprije one vezane uz komunistički pokret, Drugi svjetski rat, Nezavisnu Državu Hrvatsku i ustaške logore. Rad na popularizaciji hrvatske historiografije nastavio je i nakon državnoga osamostaljenja, upozoravajući na mnoge neistražene teme novije nacionalne povijesti, ali i kritizirajući neznanstvene pristupe pojedinim temama. Objavio je 12 knjiga, više od 800 novinskih tekstova s historiografskom tematikom, na desetine znanstvenih i stručnih radova, izlagao na raznim znanstvenim skupovima, sudjelovao u brojnim popularizacijskim projektima i u raspravama u elektroničkim medijima, često gostovao na javnim tribinama i okruglim stolovima, uredio i priredio za objavljivanje niza knjiga te recenzirao brojna znanstvena izdanja. U svemu tome nikad ga nije napuštala aktivistička strast u afirmiranju i približavanju najširoj javnosti znanstvenih dosega hrvatske historiografije.

Nagrada „Vjekoslav Klaić“ za popularizaciju dodijeljena je dr. sc. **ANI RAJKOVIĆ PEJIĆ** za doprinos popularizaciji povijesne znanosti izložbama u povodu 100 godina tvornice „Đuro Đaković“

Dodjela nagrade za popularizaciju povijesne znanosti dr. sc. Ani Rajković Pejić proizlazi iz njezinih javnih aktivnosti vezanih za izložbe u povodu obilježavanja stote obljetnice osnutka tvornice „Đuro Đaković“ u Slavanskom Brodu. Radi se o izložbi „*Đuro Đaković*“ — *portreti rada* koja je otvorena 4. studenog 2022. u Tehničkom muzeju Nikola Tesla u Zagrebu te izložbi pod nazivom *100 godina tvornice „Đuro Đaković“ – stoljeće giganta na Savi* koja je otvorena 8. prosinca iste godine u prostorijama Stalnog postava industrijske baštine Đuro Đaković u Slavanskom Brodu. Obje su izložbe predstavljene javnosti i putem niza intervjua, kako na lokalnoj (SBPlus, BrodPortal, Laganini radio, Radio Slavonija, Posavska Hrvatska) tako i na nacionalnoj razini. Pri tome treba istaknuti intervjue koje je Ana Rajković Pejić dala za *Jutarnji list* kao i tjednike *Globus*, *Novosti* i *Nacional*. U njima je dodatno popularizirala teme vezane uz industrijsko nasljeđe i baštinu kao iznimno izdašno istraživačko područje koje može osigurati kreiranje mreže međunarodnih partnera u daljnjem razvoju predstavljanja „Đure Đakovića“ kao prepoznatljivog identiteta slavonskobrodske baštine.

Nagrada „Ferdo Šišić“ za najbolji diplomski rad dodijeljena je **IVI KAJFEŠ** za diplomski rad „Doprinos kanadskih Hrvata stvaranju, međunarodnom priznanju i obrani Republike Hrvatske“, mentor: doc. dr. sc. Wollfy Krašić, Fakultet hrvatskih studija, Zagreb

Iako su do sada nastale na tisuće znanstvenih knjiga, zbornika radova i članaka o problematici nastanka Republike Hrvatske i Domovinskog rata, uloga u spomenutim događajima i procesima po nizu kategorija heterogenog i diljem svijeta rasutog hrvatskog iseljništva gotovo uopće nije znanstveno obrađena. Stoga diplomski rad Ive Kajfeš, izrađen na Fakultetu hrvatskih studija pod mentorstvom docenta Wollfyja Krašića, predstavlja trenutno najopsežniji znanstveni prikaz doprinosa kanadskih Hrvata stvaranju, međunarodnom priznanju i obrani Republike Hrvatske. Diplomski rad je napisan na temelju mnogih neobjavljenih i objavljenih izvora, novina i časopisa, relevantne znanstvene i publicističke literature, provjerenih podataka s mrežnih stranica te igrano-dokumentarnog filma „Nisam se bojao umrijeti: domoljubna misija Antona Kikaša 1991.“ Niz tema koje su zastupljene u ovome radu potrebno je dodatno istraživati te prikupljene podatke razraditi, no ostvarenim pristupom, metodologijom i intelektualnim dosezima diplomski rad kolegice Kajfeš izvršno je polazište za buduća opsežnija istraživanja.

Nagrada „Ferdo Šišić“ za najbolji diplomski rad dodijeljena je **FILIPU ŠIMUNJAKU** za diplomski rad „Običajno-pravne prakse na Vojnoj krajini u 16. stoljeću“, mentorica: prof. dr. sc. Nataša Štefanec, Filozofski fakultet u Zagrebu

Diplomski rad Filipa Šimunjaka, izrađen na Filozofskom fakultetu u Zagrebu pod mentorstvom profesorice Nataše Štefanec, bavi se nedovoljno istraživanim praksama prekogranične komunikacije između ljudi habsburškog i osmanskog pograničja tijekom 16. stoljeća. Rad se osim na opsežnoj znanstvenoj literaturi temelji na nizu relevantnih izvora. Prije svega riječ je o prethodno neobjavljenim i nekorištenim izvornim gradivom iz arhiva u Grazu i Beču. Osim vidljive sposobnosti prikupljanja, transkribiranja i prevođenja izvora, što nije uobičajena praksa na diplomskom studiju povijesti, student je dokazao odlično umijeće njihove interpretacije. Kolega Šimunjak sposoban je mladi povjesničar koji znanja stečena na studiju kreativno prezentira i široj javnosti. Među rijetkim je studentima koji ujedinjuju želju za radom u arhivima i sposobnost rada na izvorima sa sklonošću modernoj prezentaciji, digitalizaciji i popularizaciji spoznaja u javnome prostoru.

Nagrada „Jaroslav Šidak“ inozemnom povjesničaru dodijeljena je dr. sc. **LUKI ILIĆU** za autorsku knjigu o procesu radikalizacije u teologiji Matije Vlačića Ilirika

Dr. sc. Luka Ilić, rođen 1969. godine u Karlovcu, međunarodno je etablirani povjesničar protestantizma i teolog, koji se nakon magisterija u Amsterdamu i doktorata na Evangeličkom (luteranskom) fakultetu u Philadelphiji nastanio u Njemačkoj. Ondje je od 2010. do 2014. bio znanstveni suradnik na Leibnizovu institutu za europsku povijest u Mainzu, a otada radi kao župnik evangeličko-luteranske crkve u Württembergu. Znanstvena literatura o Matiji Vlačiću Iliriku na hrvatskome jeziku obogaćena je prošle godine prijevodom Ilićeve knjige *Teološka biografija Matije Vlačića Ilirika – proces radikalizacije u Flaciusovoj misli*, izvorno objavljene na engleskom jeziku (*Theologian of Sin and Grace: The Process of Radicalization in the Theology of Matthias Flacius Illyricus*). Hrvatsko izdanje ponešto je prerađeno i prošireno u odnosu na izvornik, tj. dodana je i novija literatura i neke dodatne spoznaje o Vlačiću i reformaciji. Knjigu je objavio Teološki fakultet „Matija Vlačić Ilirik“ u Zagrebu u svojoj ediciji Folia Protestantica Croatica. Riječ je o intelektualnoj biografiji u kojoj Ilić prati ideje i misli Matije Vlačića Ilirika i studiozno ih proučava u kontekstu njegovog životopisa. Rezultat je znanstveno utemeljeno i uzbudljivo štivo gdje čitatelj ima priliku upoznati se s Vlačićevom teološkom i filozofskom mišlju i opusom njegovog stvaralaštva, a istovremeno i s njegovim obiteljskim životom i akademskom kao i crkvenom karijerom. Ovaj pristup poznat i kao „history of ideas“ je ono što ovu knjigu čini drugačijom i postavlja je u sam

vrh suvremene hrvatske historiografske literature ranoga novovjekovlja. Ilić u knjizi koristi pojam radikalizacije kako bi analizirao način na koji je odnos Matije Vlačića Ilirika prema duhovnim i svjetovnim autoritetima njegova vremena bio ključno određen aktualnom crkveno-političkom situacijom, pri čemu je presudnu ulogu odigrala i mreža njegovih kontakata, oštro podijeljenih između suradnika i pristalica s jedne strane te kritičara i teoloških protivnika s druge. Za pisanje ove knjige dr. Ilić je pohodio brojne knjižnice i arhive diljem svijeta, prelistavao tomove građe i čitao brojne studije. Samo bibliografija obuhvaća više od 50 gusto ispisanih stranica izvora, a autor se obilno služio i do sada neobjavljenim rukopisima i pismima.

Damir Agičić, predsjednik HNOPZ-a
Željko Holjevac, predsjednik DHP-a